

Vélemény SNI tanulók pszichológiai ellátásáról

Iskolapszichológusi megkeresésre összegezzük véleményünket a szakértői véleményben megfogalmazott pszichológiai megsegítés igény helyére és formájára vonatkozóan:

1. Az iskola- és óvodapszichológusok kliensi köre az adott iskola (és óvoda, a továbbiakban iskola) pedagógusai, diákjai és azok szülei. Feladatköre kettős, „a gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő- oktató munka hatékonyságának segítése” (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 132.§). A sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelése esetén a szakértői véleményben előírt ellátásához szükséges szakember végzettségét a KNT. 28. fejezet 47.§ (1. és 4 b) bekezdés állapítja meg, a kötelező végzettség gyógypedagógus, illetve konduktor. Ebből a két törvényi előírásból következően az iskolapszichológusnak nem feladata, és nincs jogköre a SNI diagnózissal rendelkező gyermek **speciális problémáiból** fakadó problémáinak kezelése. Ugyanakkor a tevékenységi köre SNI diagnózis meglététől függetlenül minden tanulóra kiterjed a tevékenységi körén belül. Vagyis elvégzi az SNI típusától függetlenül az abban nem érintett területek vonatkozásába a szokásos szűrő és állapotfelmérő vizsgálatokat és egyéni vagy csoportos foglalkozásokat nyújt. A csoportos és osztályfoglalkozáson is részt vesz az SNI tanuló, ha ebben a fogyatékosága nem akadályozza. Az egyéni vagy csoportos foglalkozások célja ez esetben is a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő foglalkozás, továbbá a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteinek enyhítése (lásd 20/2012. 132.§ 3. pont).
2. Az iskolapszichológusi megkeresés arra vonatkozik, hogy amennyiben a szakértői vélemény pszichológiai ellátást is előír, akkor ez kinek a feladata és elvárható-e az iskolapszichológus részéről az SNI tanulóval való folyamatos, egész évben tartó foglalkozás. Az iskolapszichológus feladatkörébe azok az esetek tartozhatnak, amelyek a tanulónak és/vagy szülőnek nyújtott tanácsadás keretében egyénileg, vagy indirekt módszerekkel – pedagógus konzultáció, csoport társas szerkezetének fejlesztése stb.) vagy csoportmódszerekkel – kiscsoportban vagy osztályban végzett foglalkozásokkal, tréningekkel megoldhatóak vagy javíthatóak. Ilyen problémák lehetnek a társas elszigeteltség, társas konfliktusok, beilleszkedési nehézségek, vagy a társak előtti szereplés, feleltetés esetén a túlzott szorongás. A konkrét eset ismerete alapján egyedileg kell azonban döntést hozni a segítség formájáról és a segítségnyújtó szakember személyéről, mert például a szorongás esetén a kizárólag teljesítményhelyzetekben jelentkező szorongás esélyes arra, hogy iskolapszichológiai feladatként megoldható, de az általánosabb, családi szocializációs problémákból eredő szorongás, akár, ha feladathelyzetekben is manifesztálódik, valószínűbben pszichoterápiával oldható csak meg.
3. A szakértői véleményben megfogalmazott pszichológiai ellátás biztosítása az integráló intézmény feladata, vagyis az ellátás biztosításáról az iskola igazgatója gondoskodik.

Ha a szakvélemény pszichológiai támogatást is előír, akkor véleményünk szerint az érintett szakembereknek közösen kell kialakítania az ellátás formáját. Ehhez vagy elegendő az iskolaigazgató, a tanulót ismerő iskolapszichológus és esetleg az utazó gyógypedagógus bevonása a döntéshozatalba, vagy célszerű esetkonferenciát tartani az összes érintett (pl. osztályfőnök) és ha szükséges a szakértői vizsgálatot lefolytatott szakember bevonásával.

4. Amennyiben az első pontban leírt keretek közt az ellátás biztosítható, akkor az iskolapszichológus hatáskörébe tartozik.

Nem látható el azonban az iskolapszichológia keretén belül a rendszeres és folyamatos egyéni foglalkozást igénylő tanuló ellátása három okból sem:

- az SNI ellátást a törvény alapvetően a gyógypedagógia/konduktív pedagógia keretében írja elő
- ha a fogyatékoságtól független szocializációs nehézség miatt a tanuló pszichoterápiát igényel, ez az iskolapszichológus kompetenciakörébe nem tartozik bele

- a rendszeres foglalkozás az iskolapszichológus általánosan előírt feladatkörét ellehetetlenítené a munkaidő nagymértékű lekötése miatt.

A szakértői vélemény optimális esetben kitér a pszichológiai ellátás javasolt helyére. A szakértői véleményben nevesített egyéni foglalkozás jellemzően nem az iskolapszichológus feladatköre, mert ezek valószínűleg nem pár tanácsadói beszélgetéssel megoldható problémák.

Amennyiben a szakértői vélemény és a tanuló ismerete alapján nem világos a szakértői vélemény pontos tartalma (pl. pszichológiai megsegítés diszlexiás tanuló esetén) és az ellátás helye, akkor célszerű pontosítást kérni a szakértői véleményt kiállítótól.

5. A szolgálati út: az ellátás biztosítása az iskolaigazgató feladata, tehát minden esetben ő a kezdeményező fél. Ha külső intézményhez irányítás szükséges, akkor ez a szülő bevonásával történik. Az iskolapszichológus kompetenciahatárát meghaladó pszichoterápiás szükséglet esetén alapesetben a járási pedagógiai szakszolgálat nevelési tanácsadója az ellátást biztosító intézmény. A kontakt személy ez esetben az iskola- és óvodapszichológusok koordinátora lehet.

További megoldásként az igazgató a munkáltató felé jelezni tudja az ellátandó tanulók statisztikájának leadásával a szakemberhiányt és igényelni tud további munkaerőt. (pl. gyógypedagógus státuszt).

Amennyiben az ellátandó eset várólistára kerül, végső esetben a szülők felé lehet jelezni, hogy a tanuló várólistán van, ideiglenes megoldást a magánellátás, de ez a szülőnek nem feladata csak informális megoldás.

N. Kollár Katalin PhD habil.

c. egyetemi tanár

ELTE PPK

az MPT Óvoda- és iskolapszichológiai

Szekciójának elnöke

tel.: +36-20-345-0937

Budapest, 2024. 11. 25.

Melléklet

Jogszályi helyek

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

132. § (1) A nevelési-oktatási intézményben alkalmazott óvodapszichológus, iskolapszichológus ellátja az e §-ban meghatározott feladatokat, amelyek elsődleges célja a gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.

(2) A nevelési-oktatási intézményben dolgozó óvodapszichológus, iskolapszichológus közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.

(3) Az óvodapszichológus, az iskolapszichológus a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben, kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit, továbbá

a) megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,

b) megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén,

c) megszervezi a nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,

d) * megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi, egészségügyi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbbírányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez, valamint

e) a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.

(4) A (3) bekezdés a) pontjában meghatározott szűrővizsgálatok kiemelt célcsoportja a nevelési-oktatási intézménnyel jogviszonyban álló gyermekek, tanulók azon csoportja, akik az Nkt. 5. § (1) bekezdésében meghatározott és életkoruknak megfelelő pedagógiai szakaszt megkezdtek, így a) óvoda esetén elsősorban az ötödik életévüket betöltött gyermekek, b) iskola esetén az első, az ötödik, a kilencedik évfolyamos tanulók.

(5) Az óvodapszichológus, az iskolapszichológus a (3) bekezdés b), c), e) pontjában foglalt feladatok megszervezése során szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervezhet a gyermek, a tanuló, a pedagógus, továbbá a szülő

megkeresésével, valamint az érintett gyermek, tanuló személyiségének fejlesztésével összhangban a szülő számára is.

(6) * A nevelési-oktatási intézményben alkalmazott óvodapszichológus, iskolapszichológus az óvoda, az iskola pedagógiai programja szerint szervezett óvodai foglalkozás, iskolai tanóra ideje alatt is végezheti a gyermek, a tanuló részére az egyéni tanácsadást abból a célból, hogy a gyermek, a tanuló személyiségfejlődését elősegítse.

(7) Az óvodapszichológus, az iskolapszichológus a) segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását,

b) kapcsolatot tart a környezetében működő óvodában, iskolában dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal,

c) együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal a nevelési-oktatási intézményben a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, tanulók pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában,

d) * az óvodai, iskolapszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart a miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel,

e) együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában,

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

47. § (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(4) A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához a következő feltételek szükségesek:

b) egyéni előrehaladású neveléshez és oktatáshoz, integrált óvodai neveléshez, iskolai nevelés-oktatáshoz, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, konduktor foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök,